

Przedmowa

Zgodnie z tytułem tej publikacji jej celem jest przedstawienie wzajemnych interakcji między postępowaniem karnym a innymi postępowaniami represyjnymi. Zadanie to jest niezwykle trudne nie tylko z uwagi na skomplikowany charakter omawianej materii, ale przede wszystkim ze względu na jakże lapidarny rozmiar niniejszego opracowania. Komplikacje wynikają z dwóch zasadniczych powodów. Po pierwsze, analizując problemy postępowania karnego, należy również uwzględnić szereg istotnych instytucji karnomaterialnych, ponieważ przedmiotem postępowania karnego jest właśnie realizacja przepisów prawa karnego materialnego. Po drugie postępowanie karne *sensu largo* (a nawet *sensu largissimo*) występuje w wielu rodzajach i odmianach, a zatem postępowania karne szczególne (tryby szczególne) cechuje z góry założona przez ustawodawcę odmienność od postępowania zwyczajnego (zwykłego, modelowego, normalnego, zasadniczego). Tym samym rozważania o dużym stopniu ogólności spowodują wypaczenie i rozmycie różnic między różnymi rodzajami postępowań karnych, a z kolei szczegółowa analiza każdego z tych postępowań z całą pewnością zaburzy tok wyводу.

Niniejsze opracowanie stanowi finalny efekt realizacji kierowanego przeze mnie grantu naukowego pt. „Współzależność postępowania karnego i innych rodzajów postępowań represyjnych” (Nr projektu: K/DSC/002561). Wskazany projekt badawczy został przyznany przez Dziekana WPiA na Uniwersytecie Jagiellońskim, a sfinansowano go ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w konkursie „Młodzi Naukowcy 2014”. Pierwotnym celem badań miały być objęte cztery wzajemnie przenikające się obszary zagadnień, tj.: problematyka tożsamości czynu, problem podwójnej karalności, zakres samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego oraz wpływ rozstrzygnięć wydanych w procesie karnym na postępowania represyjne (wykroczeniowe, karnoskarbowe, wobec nieletnich, dyscyplinarne, lustracyjne, przed Trybunałem Stanu czy przed sejmową komisją śledczą). W początkowej formule jako kierownik grantu przygotowałem obszerną kwerendę badawczą, obejmującą wykaz piśmiennictwa oraz orzecznictwa SN, TK oraz judykatów sądów apelacyjnych z zakresu objętego przedmiotem, tak aby przygotować również badania ankietowe wśród osób na co dzień stosujących przepisy. Mając na względzie uchwalenie tzw. wielkiej nowelizacji KPK z 27.9.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1247 ze zm.), a także zmieniony stan prawny w wyniku ustawy z 20.2.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396), która weszła w życie 1.7.2015 r., oraz ustawy z 11.3.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 437), zdecydowano się w publikacji uwzględnić szereg rozwiązań prawnych, jakie w badanych obszarach wprowadziły wskazane akty prawne. Konieczne było zatem rozszerzenie zakresu prac także na nowe obszary. Co więcej, pierwotnie książka miała się ukazać we wrześniu 2015 r., przy

czym mając na względzie wzmożoną (nad)aktywność legislacyjną ustawodawcy, konieczne było zaktualizowanie treści zamieszczonych w poszczególnych artykułach. Z uwagi na mechanizmy intertemporalne we wskazanych ustawach niecelowe jest przedstawienie w tym opracowaniu fragmentarycznych wyników wywiadów ankietowych, aczkolwiek niektóre wnioski z tych badań zostały wykorzystane w poszczególnych opracowaniach.

Publikacja stanowi pewnego rodzaju *quasi*-dantejską wędrówkę po trzech kręgach badawczych, zatytułowanych kolejno: „W stronę prawa karnego materialnego”, „Przez zasadę *ne bis in idem* i nie tylko”, „Do granic Kodeksu postępowania karnego”. Po tych obszarach oprowadza nas 23 Autorów. W części karnomaterialnej omawiane są: pojęcie i konstytucyjne podstawy postępowań represyjnych, odpowiednie stosowanie przepisów prawa karnego w postępowaniach represyjnych, przedawnienie i zatarcie skazania, umorzenie restytucyjne oraz warunkowe umorzenie postępowania karnego. W drugim obszarze omawiane są: zasada tożsamości czynu, zasada *ne bis in idem* w postępowaniu karnym, cywilnym i administracyjnym, zasada samodzielności jurysdykcyjnej w tych postępowaniach, konsensualizm postępowań represyjnych i procesowe (choć nie tylko) aspekty dowodów nielegalnych. W tej samej części przedstawiono także odmienności postępowań w przedmiocie wyroku łącznego, prywatnoskargowego, przyspieszonego i kasacyjnego. Trzecia sfera dotyczy postępowań pozakodeksowych (nieletnich, karnoskarbowych, dyscyplinarnych, wykroczeniowego, lustracyjnego, przed trybunałem stanu i komisją śledczą, wobec podmiotów zbiorowych oraz postępowania dyscyplinarnego). Struktura tego opracowania czy też kolejność tematów może oczywiście budzić kontrowersje, ale redaktor postanowił w tej mierze wybrać jeden z kilku możliwych sposobów zaprezentowania zagadnienia. Zresztą treść książki jest na tyle atrakcyjna, że pozwala, niczym w kultowej powieści *Julio Cortázar*a, rozpocząć lekturę od dowolnego artykułu i poskakać po lekturze w dowolnym kierunku. Do czego Czytelnika zresztą zachęcam!

Wszystkie powyższe opracowania mają cztery wspólne cechy: dotyczą sfery odpowiedzialności represyjnej, ujęte zostały w formę eseju naukowego, wykazują powiązanie z tzw. wielką nowelizacją KPK, która weszła w ostatniej części w życie 1.7.2015 r. (po części również z Nowelizacją 2016 obowiązującą od 15.4.2016 r.) oraz żadne z nich nie przekracza 30 tys. znaków. Autorami tych opracowań są młodzi, utalentowani fascynanci procedury karnej, dla których proces karny jest prawdziwą pasją. Nie można przy tym zapominać, że ponad połowa z tych osób wykonuje zawód prawniczy lub też przygotowuje się do niego na aplikacji, co pozwala wzbogacić rozważania o szereg obserwacji wynikających ze swojej praktyki. Żaden z tych tekstów z oczywistych powodów nie aspiruje do wyczerpującej analizy materii – nie takie było założenie, lecz w tekstach miały zostać przekazane własne przemyślenia na omawiany temat w sferze, która jest bliska każdemu z tych Autorów. Zresztą sam pomysł przydziału tekstów Autorom *per se* mógłby stanowić ciekawy wątek do swoistego metaartykułu. Rolą redaktora nie było w żadnej mierze ingerencja w treść poglądów, co byłoby zresztą niewybaczalnym przewinieniem w sferze naukowej. Mogę zapewnić, że jako redaktor zachęcałem do jak największej kreatywności w tym zakresie, nalegając, aby zamiast tekstów obudowanych literaturą przedmiotu (co jest niestety bolączką współczesnego piśmiennictwa), ograniczyć się jedynie do spojrzenia na problem z lotu ptaka i wyrazić osobiste spostrzeżenia. Każdy z tych tematów

mógłby przecież stanowić temat odrębnego doktoratu, zatem tym bardziej należy docenić umiejętność lapidarnego pisania o trudnych zagadnieniach. Zresztą jako kierownik grantu zaprosiłem do niego osoby, z którymi miałem okazję współpracować wcześniej przy różnych projektach i także w tym przypadku się nie zawiodłem. Moją rolą na tym etapie prac był jedynie wybór wszystkich tematów zagadnień i przedstawienie ogólnego zarysu tekstu, który chciałem otrzymać do książki. Każdy z członków zespołu grantowego wybierał sobie przy pomocy ankiety zagadnienie z zamkniętego katalogu tematów dostarczonych przez redaktora, a jak to się stało, że każdy otrzymał dokładnie to, co sobie zażyczył – niech pozostanie tajemnicą. Zresztą Autorzy tak naprawdę pracowali nad książką w wakacyjne upały w trybie *on-line*, w razie potrzeby wymieniając się z redaktorem spostrzeżeniami.

Przedmowę wypada zakończyć podziękowaniami, co też uczynię, ale bynajmniej nie dlatego, że tak wypada, ale dlatego że naprawdę jestem wdzięczny kilku osobom, bez których ta książka nie ukazałaby się. Dziękuję moim Mentorom: prof. dr. hab. *Piotrowi Hofmańskiemu*, który gdzieś tam w Hadze sądzi zbrodniarzy całego świata, i tu na miejscu dziękuję prof. UJ dr. hab. *Andrzejowi Światłowskiemu*, pilnującemu tu w Polsce porządku w zespole naukowym, którego jestem członkiem. Dziękuję obu recenzentom: prof. dr. hab. *Pawłowi Wilińskiemu* z UAM oraz prof. UG dr. hab. *Sławomirowi Steinbornowi*, za czas, jaki poświęcili na przeczytanie tej lektury, szereg arcyciekawych spostrzeżeń i miłą recenzję, którą jakże sprawnie sporządzili. Podziękowania należą się uroczym Paniom z Wydawnictwa (*Wioletcie Beczek* oraz *Natalii Adamczyk*), które sprawnie opiekowały się tym projektem, w związku z czym na ręce Pani *Agnieszki Sypniewskiej-Kozak* ślę wyrazy wdzięczności. Z kolei Pani Dziekan prof. dr. hab. *Krystynie Chojnickiej*, za pomoc we wsparciu ze strony uniwersytetu w wydaniu tej książki. Mojej Żonie – *Agnieszce* dziękuję, że była w tej karnoprocessowej wędrówce moją *Beatrycze* i okazywała mi mentalne wsparcie przy tym projekcie, wyręczając mnie także z wypełniania domowych obowiązków i wykazywała nadzwyczajną wyrozumiałość, gdy noce (na szczęście nie wszystkie) spędzałem nad monitorem. Wreszcie na koniec podziękowania należą się tym, którzy arcycierpliwie znosili moje uwagi, sugestie i prośby o poprawki do tekstów, tym, którzy napisali ze mną prawie 15 tys. maili w sprawie tej książki – dziękuję Autorom! Naprawdę Wam dziękuję – wszystkim i każdemu z osobna. Było dla mnie prawdziwym zaszczytem pracować z Wami. Czy efekt tej współpracy będzie udany, oceni już Czytelnik. Jako redaktor usuwam się zatem w cień i oddaję głos Autorom publikacji.

Kraków, 30.8.2016 r.

Paweł Czarnecki